

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:
külső monostoruteza 152 szám alá

Megjelen a lap hetenkint négyszer u. m. Vasárnap, Kedden, Csütörtökön és Szombaton.
Ara évnegyedre 3 ft. o. 6. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr. o. 6. s minden hirdetés után 30 kr. helyegdíj. Előzetes a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelteik.

KIADÓ-HIVATAL:
Könyvnyomtatás, STEIN J. könyvkereskedése.

M. Váradhely, sept. 14-kén 1861.

(D) „Ifju alkotmányosságunknak a egy „jó napja“ volt. Az urak háza küldöttség, mely az ismeretes feliratot a császárhoz átvitte, ő fele oly nemes és erélyes szavakkal biztosította a mi constitution átviteléről, hogy azáltal még azok is, a kik a magyar horvát nemzetnek a reichsrath elleni tagadólagossága által a korona elhatározását megengadni reménylették, újabb bizonyítványt szereztek arról, hogy mennyire család volt várakozásuk.”

Igy kezd az „O. D. Post“ aug. 30-ról kelt cikkében „hallelujah“-ját azon „jó nap“ felett, melyben ő felsége kijelenté, hogy a magyar országgyűlés kívánatait nem teljesítendi.

Mily jó nap az Ausztriára nézve, midőn egy nagy ország ős alkotmányát újból félre vetve láthatja, mily nagy garantiája az Ausztria ifju alkotmányának, hogy kedveért az évezredes, az annyi királyi eskük által szentesített alkotmányok félre dobatnak, mily jó napja van Bécsnek, midőn Pest, Prága, Lemberg, Zágráb, Fiume, Velence, Kolozsvár sohajtt! mily boldog napja van az osztrák németnek, midőn a magyar, a tót, a horvát, a szerb, a román, a lengyel, az olasz, a cseh a reichsrath róla nélküle hozandó törvényezikelyei alá vették!

Boldog Ausztria! melynek Kurándái nemzetek ős alkotmányának megsemmisítésén örvendenek, kiknek fogalmuk csak annyira megy, mint a Bethlen Gábor gróf által nem rég közre adott románról mese, ki abban lel a szabadságot, hogy ezután addigi ura álljon a szék mögé!

Amaz új alkotmányos politikusok, már az alkotmányos élet újdonsága miatt sem szokhatják a népszabadság légkörét, s politikai bölcsességek csak egy alternatívát lát u. m. alkotmányos Ausztriát alkotmányában eltiport Magyarországgal, vagy alkotmánytalan Ausztriát reconstituált Magyarországgal. Mintha Ausztria saját új, és Magyarország saját régi alkotmányaikkal nem férhetnének meg egymás mellett.

Ha forradalmárok volnának csak tíz oly „jó napot“ kívánnának az osztrák centralistáknak, s közöttük Kuranda urnak, tudnók bizonyosan, hogy a mit azon tollal hódító politikusok telepítettek meg nem foghatnák fegyverökkel védeni azon események ellenében, melyek a birodalom nem igen nagy részét tevő germán elem suprematoria törekvése miatt, a magyarok és szlávok, s talán egykor még a románoknak is elkeseredése miatt, a szüntelen változó idők viharai közt felmerülhetnek.

Nem volt az „jó nap“ tisztelt Kuranda ur, sőt elmondhatják az egykori világ-hósszal „csak még egy ily győzelem s veszve vagyunk.“

Az uralkodó fölség elhatározása a mi bírálatunk fölött áll, s nem vagyunk illetékesek arra, hogy annak lehető következményeit bonczolhassuk; de azt bizvást elhiszszük, hogy azon nap magának a fölségnek sem lehetett „jó nap“-ja, midőn szükségesnek látta azt, hogy egyik leghatalmasb koronája országképviselének óhajtsáit visszautaltja. Annnyival kevésbbé pedig, mert az országképviselét kívánata, azon összes nemzetek kívánata, kik a szent István által alapított, s jogilag felbonthatlan, s éppen saját választott uralkodója által meg nem semmisíthető királyságot lakozzák.

Keserves „jó nap“ az ilyen; a természet, a jogérzet, s a világ közvéleménye csak szomoruan néz az ily „jó napok“-ra. Egy valóban mélyen gondolkodó előtt csak olyanforma „jó nap“ ez mint midőn a hulla-evő czigány gyermeke várt azon „jó napra“, midőn alkalma lesz apja hulláját fölemészteni.

Irtozatos lakoma az, melytől egy ország új életet remél más ország szellemi halálával.

Ha nemzetünk ügye felett elcsüggedés venne erő rajtunk, csak ingerültek lehetnénk azon goromba örömen, mely egy nemzet alkotmánya rovására mutatkozik azoknál, kik annyi kapsisággal csipeszkednek saját új alkotmányukba; de mert nemzetünk ügye felett legkevésbbé sem csüggedünk; sőt annyira optimisták vagyunk, bizva a század és az emberiség közszellemében, hogy még most is hiszszük a bé-

kés megoldás lehetőségét, és az ezt akadályozó centralisták teljes megbukását: csak szánni tudjuk azoknak embertelen örömet, kik őt hat jelentékeny nemzetiség közvéleménye ellenében nyert ideiglenes diadalát egy amazoknál kisebb nemzetiségnek „boldog napjok“ gyanánt tekintik.

Szánni tudnók őket bárgyu örömben, ha nem épp e bárgyuságban bírnók legnagyobb argumentumukat arra, hogy végre is ők el fognak bukni, és győző a loyaltás.

Egy párt, mely az eszmék terén küzd, nem tapsol a maszknak bukása felett, inkább sajnálja azt, hogy állam-kérdéseknél nagy párharcnak kell folynia, s nincs egység a célzatokban.

Mi részünkről, kik foederalisták vagyunk: kívánjuk ugyan megsemmisülve látni a centralistákat; de ha az ő eszméik bureau-ik szűk falán túlterjednének, s a polgárok millióinak szívében és meggyőződésében gyökereznének, éppen nem keserítünk őket azzal, hogy léhán tapsoljunk bukásukra, de kívánnók megnyerni őket eszméinknek, s ha az nem történne, csak aggódni tudnánk e ki nem engesztelődésen, mely az idők folyama alatt csak folyvást fenyegetné vívmányunkat.

A ki móhon tili meg a „jó napot“ milliók „rosz napjával“, gyorsabban mint képzelné megérheti a kocka fordulását.

Három lap az erdélyi országgyűlésről.

A „P. LL.“ bécsi levelezője írja sept. 9-ről: Egy ma tartott miniszteri értekezletben az erdélyi országgyűlés egybehívása dűnhetetlen határozattá lön emelve s egy holnapra hirdetett, Rainer főherczeg elhöklete alatt tartandó ülésben az összes miniszteriumnak, bizonyos császári egybehívó leirat fog előterjesztetni s az egybehívás rendezésében az utolsó munka megtétetni. A mint ballszik itt is, mint az új magyar választási rendszabályban, az adóv határozása a választói képességet s különös suly van fektetve a községek képviseltetésére. Báró Kemény indítványai közül ezen rendszabályba majd semmi sem vettetett fel, kivéve talán, hogy utolsó órában arra határozták magukat, miszerint az egybehívandó országgyűlés helye Szeben helyett Kolozsvár legyen. Eddigelő e pontra nézve nincs határozott megállapodás. Báró Kemény visszalépése vagy elbocsátatása itt többé senki által kétségbe nem vont tény; de hogy ki fogja helyette az egybehívó iratot ellenjegyezni, a felett teljes bizonytalanságban vannak.

A „Fortschritt“-nek egy erdélyi német levelezője, ki a pártokat tökéletesen ismeri, a legértelmesebb körökhöz tartozik, s mint a „Fort.“ hiszi, egyik pártba sinces fűlig mélyedve, az Erdélyben egybehívandó országgyűléshez köthető várakozásokról ezeket írja: „Kétségen kívül a közönség szemei jelenleg a szép Erdélyre vannak irányozva; hisz ez az utolsó ország, hol országgyűlés még nem nyilatkozott. Szándékom hű rajzot adni önnek az itt uralkodó politikai nézetekről. Hírlapok és magán levelek útján általánosan el van itt terjedve, hogy az erdélyi országgyűlés egybehívására két terv hozottat javaslatba: egyiket államminiszter Schmerling lovag, a másikat b. Kemény udv. kancellár szerkesztette. Hogy egyik vagy másik jut-e érvényre, tökéletesen mindegy, mert: 1. a magyarok és székelyek nem küldenek; 2. a románok mindenesetre küldenek; s a szászok megosztott véleményűek s mint mindig, ugy most is „prudentes et circumspecti.“ Báró Kemény terve, mely hírszerint a kir. hivatalosok szaporítása által fogná a románok erősebb képviseltetését eszközölni, kedvezőbb bírálatnak örvend, mint az államminiszter uré, mely hemzseg az oetroyirozásoktól. Általában nagyon tévednek Bécsben, ha azoknak, a kik ott a román nemzet küldöttei gyanánt szerepelnek, feltétlen hitet adnak. A nép az egész küldöttségről csak annyit tud, hogy a követ urak számára utipénzt gyűjtenek s én magam hallottam, midőn egy valaki ily uti-pénz-adásra felszólítottván így felelt: „én semmi küldöttségről nem tudok; de mihelyt tudni fogom, hogy ezen urak a nép által választattak, és tapasztalandom, hogy ezen urak a nemzet érdekeit s nemcsak ön zű céljaikat mozdítják elő, örömet oadaom utolsó garasomat.“ Az — állítólag — országgyűlés elébe adandó kir. előterjesztményekről ennyit mondhatok: Első előterjesztvény: „Elismerése a román, mint negyedik nemzetiségnek.“ Egyhangú elfogadás. Második előterjesztvény: „Választások a reichsrathba.“ El kell hogy bukjak, miután maguk a románok is ellene vannak. Harmadik előterjesztvény: „Magyarországi unio.“ Hoszszas vita után el fog fogadtatni, illetleg jóváhagyatni. Így állanak a dolgok Erdélyben; maga a hely felett is, hol az országgyűlés tartatni fog, különbözők a vélemények. Kolozsvár, Szeben és Károly-Fejérvár felváltva említettek.

A „Nord“ sept. 8-ki számában terjedelmesen értekezőn e tervben álló erdélyi országgyűlésről kimutatja, mikép ez által a kormány csupán csak arra törekszik, hogy onnan a birodalmi tanácsba képviselőket kaparitszon. Miután előre

bocsátja, hogy az 1848 diki pesti országgyűlés az osztályok különbsége eltörlését kimondá s ehhez Erdély is csatlakozott, s a két testvérország egyesülvén csak a pesti közös törvényhozó testületet ismerék el törvényesnek, e törvény szentesített, és ennek következtében a pesti országgyűlésre akkor a Királyhágón tulról is megjelentek a magyar, román, székely és szász követek, s hogy tehát a most tervezett erdélyi országgyűlés egybehívása tisztán a törvénybe ütközik; megjegyzi, mikép, ha a bécsi kormány nem ismeri el a 48. törvényeket, akkor az országgyűlés régi status quojár, mint a kiváltságos osztályok követi testületét kell visszaállítnia. Ez ugyan igazságtalan és jogtalan lenne — ugymond, — mert a földnépe, a nagyobb szám ebből ki lenne zárva, de legalább következetesség volna. — Hanem a kormány csak az a célja ezen országgyűléssel, hogy Erdélyből a birodalmi tanácsba képviselőket szerezzen.

A 48-ki kolozsvári országgyűlés második cikkében a pesti országgyűlésre választó képességet 8 forintos földadó után határozza meg. A kormány jól tudja, hogy sem a magyarok, sem a székelyek, sőt a szászok nagyobb része sem akar követet küldeni a birodalmi tanácsba, a románokból pedig, mely nemzet a népesség felét teszi, de a birtokos résznak alig egy negyedét képezi (s ezt is a felszabadulással kapta) — kivéve a román nemeseket — a románokból, mondjuk, 8 forintos census utján többséget nem alkothat; a 8 forintot az összes adóemekre kiterjeszti. És mindent azon hitben, hogy a románokkal majd kedve szerint bánik e miniszterium. A census felszálítása folytán pedig a többséget a románok képezvén, megtörténhetik, hogy némely szász székéből, sőt némely magyar megyéből is, sem szász, sem magyar, hanem román követ fog választatni.

A kormány azzal kecsgetteti a románokat, hogy az országgyűlésen a királyi javaslatok közt első helyen álland az, hogy a románok negyedik nemzetnek elismertessenek. De hisz ezen elismerésnek semmi jelentősége nincs, a ki a viszonyokat ismeri, jól tudja, mikép a „magyar, székely és szász nemzet“ elnevezés csak a politikai közigazgatási és törvényhozási különböző intézményekre, eljárásokra vonatkozott, annál is inkább, hogy p. o. a székely, mint tudjuk, nyelvre és nemzetiségre nézve tökéletesen egy a magyarral, s mint látjuk, mégis külön politikai nemzet nevet viselt. A terv tehát, mint mondók, az, hogy Erdély, a birodalmi tanácsban bárminő töredék által, de képviseltesse. Most, midőn Erdélyben a közvélemény a birodalmi képviselést ellen van, a kormány a románokat midennemű kivétel nélkül rábírná törekszik, hogy célját elérhesse.

A jövő megmutatja, vajjon nem csalódik-e. A mi a magyarokat, székelyeket s a szászok független részét illeti, ne ámtsa magát a kormány, mert ezek nem lépnek le a törvény teréről egy kétes színezetti törvénytelen rendszerért. Itt még kevesebb eredményhez fog jutni — ugymond végül a Nord — mint a „nessuno“, mert itt senki sem fog részt venni még a választásban sem, a megyék tiltakozni fognak, s még bizottmányokat sem fognak kinevezni a választók összehírasára.

Külföldi lapok a magyar ügyről.

A „Siccle“ egy cikket közöl Leon Pléé urtól „Magyarország helyzete“ czim alatt, melyben a jeles publicista azon alapeszméből indulván ki, miszerint az ügyek nagysága és igaz volta felett ma már nem csak a siker határoz, hanem a közvélemény, ugy szólván törvénytársak, mely maga elébe idézi mind a győztes, mind a veszítő felet, kimutatja, hogy Magyarország, ez a néhány év előtt szomszédai által is rosul ismert ország, többet nyert talán. Európa egy általában nem ismervén Magyarország történetét, azt hívé, hogy a magyar nemzet csak merész vállalatokra és haszáros bevágásokra jó. Nem volt tudva, hogy tökéletesen éri, még pedig nagyon régóta a törvény fegyvereinek forgatásához is. De midőn e téren még ügyesebbnek tapasztaltak, mint a véres csatákban, bizalom kezdett mutatkozni iránta, tanulmányok tárgya lett. Csak tábornokairól és dictatorairól beszéltek; most szónokairól és államférfiairól is. Magyarország, habár még politikailag nem szabad, már az államok számában megél. Ugy tekintik, mintha léteznék, mintha megvolna, cselekednék és független, valódi, teljes életet élne. Csaknem kormánynak kiáltják ki már. Nem ismerték el még a fejelmek és királyok, de elismerés nem való és nem formalis.

Különös egy tünemény e nemzet, mely néhány év alatt minden legkisebb lázongó mozgalmak, felkelések, fegyverfogás nélkül nagy független életet tudta kivívni egy, még mindig nagy birodalom közepett, s elismertette magát a közvéleménnyel. Nem lehet, hogy e tünemény nagy benyomást ne tegyen a kormányok élén álló férfiak ítélletére.

Franciaországban az állam feje, helyesen mondá, hogy végre a közvélemény szokott mindig diadalmaskodni. Nem kevésbbé igazság az is, hogy a közvélemény ritkán téved még előleges ítélteiben is. Főlszentelő Magyarországot, mielőtt megkoronáztatását kérte volna. Kimondá pártfogását, ráüté bélyegét, s most bátran el lehet mondanunk, hogy „meg nem engedné ma Európának egy nemzete is, hogy az orosz intervenció következtében elkövetett 1849-iki tények ismétlődjenek, bármely intervenció következtében is.“

Kivált Franciaországban, azon esetre, ha ilyenmő új coalitio történne, a közvélemény oly ellenállhatatlan mo-

galomba jöve, mint Olaszország érdekében történt. E mozgalom éppen oly élénk lenne Angliában is, s őszintén hiszünk, hogy azon, szerencsétlenségre jól ismert, őnzésen diadalmaskodnék, melyet kormányja is elmozdít, s mely N.-Britanniát évről évre lejjebb szállítja rangjáról. Az angol lapok elég fenhangon, elég határozottan nyilatkoztak már is, semhogy elhíhetnők, hogy szavaik nem tették meg hatásukat. A magyar nemzet Francia-, Angol- és Olaszországtól, melynek érdeke egy az övével, támogatva, bizonyos lehetne azon diadalban, melyet a közvélemény mindig ki szokott vívni.

Magyarország a legújabb időben más lépést is tett előre. A körében lakó népek érzelme elég kedvezőtlen volt iránta. Hódítási, terjeszkedési ábrándokkal vádolták. Az általa most tett dicső nyilatkozat, melyben a körében lakó kisebb nemzetiségek tisztelhetlen tartását mondja ki, Ausztria működése ellenére is visszaszerző neki e nemzetiségek sympathiáját, melyeknek szüksége van rá, s melyekre neki szüksége van.

Teljes bizalmunk van tehát győzelmében. „Nem kevésbé osztjuk azok nézetét is, kik azt tanácsolják neki, hogy mozgalmát ne siettesse, s ne hagyja el a törvényes tért, melyen lehetetlen veszteség nélkül küzdeni ellene.”

Oroszország egykor Ausztria érdekében győzelmeiket vón a magyarokon. Mit használtak e győzelmek Ausztriának? Elvesztett Olaszországot, s Magyarországot meg nem nyerte. Nem minden bád a badi siker. Így minél törvényesb lépéseket tesz Magyarország, annál jobban megnyeri az értelem és szívetek, s annál bizonyosb lehet benne, hogy végre diadalmaskodni fog.

A „Revue des deux Mondes” a nemzetiségekről értekezésben áttérve a lengyel és magyar mozgalmakra, „Lengyelországot, ugymond, 30, Magyarország 12 évig nyögött a legvadabb elnyomás alatt. Az értelem nyilvánítsa elfojtatott mindkét népnél. Egy hangot nem lehet kiszalasztaniok, mely a szív érzelmét elárulhatta. E hosszú idő alatt a felsőbbeségi elv pedans és frivól böseinek elég módjuk volt a győzelem élvezésére. És ime, mihelyt a biliuszok lehullottak, mint deus ex machina előtértem mindkét nemzet. Pedig azt lehetne kérdeni, áll-e még Magyarország létezik-e Lengyelország? A kényuralom pillanatig azt biheté, mikép célját elérte. Azonban egy kis megveretése külföldön az elnyomó kormányoknak és rögtön előtűnik mindkét nemzet, meggyengülve ugyan a hosszas szerencsétlenség által, de okulva jött ki a fájdalom iskolájából.

Pedig mindent felhasználhat az illető hatalmak, ráuszták a katonaságot a népre, kivégzések, vagyon-elkobzások, fogság, száműzés s a titkos rendőrség minden neme, melyet az emberi ruganyos ész feltalálhat, igénybe vétettek, s ime a végén azt veszik észre, hogy mit sem tettek, a jogos panaszkodat ki nem írhaták, egyetlen egy reményt vagy emléket sem semmisítettének meg, ismét az előbbi Magyar- és Lengyelország áll előttünk, melyet erőszak után átalakítani akartak. Nem mellán kérdejük-e tehát a kormánytól: mire hat ezen ellenállás és kiengesztelhetlen elnyomás? Oroszország és Ausztria okulhat azon nehéz körülményeken, melyekben jelenleg vergődik. Az elnyomott Lengyelország nem szolgál erejére Oroszországnak s Magyarországot alkotmányával ellenkező kormányoztatása gyengíti és romlását hozza Ausztriának.”

Dobokavármegye bizottmányának sept. 2-kán főispáni elnöklet alatt tartott üléséről jegyzőkönyvnek kivonata.

63. Főispán úr ö mlsza megnyitván a bizottmányi gyűlést, a mult gyűlés óta összecsoportosult teendők sorozatában először kitér az Ocsvai Ferencz lemondásával megüresedett főjegyzői, egy szintén elnöki iktató állomás ideiglenes betöltése szükségességét, éppen így a megszorított teendőkbeni részint segély, részint gyakorlatszerzés végett több tiszteletbeli aljegyzők megválasztását, egyzersmind az ideiglenes főjegyzői állásra Kethely Józsefet, az iktatóira Kovács Lajost előterjeszti.

A bizottmány általános szavazatával ez ideiglenes kijelölést elfogadja, ugy tiszteletbeli aljegyzőknek Elek Károly, Müller Adolf, Nagy Sándor, Hatfaludi Mór, Molnos Elek, Czibbe Simon és Sándort kinevezi, a megválasztott ideiglenes főjegyző, iktató, jelenvolt tiszteletbeli aljegyzők az esküt letették.

64. Főispán úr ö mlsza a közgyűlés megtartására folyó hó 18-kát megmásolhatatlanul tűzi ki.

A megyei bizottmány azon indítvány ellenében, mely a jelen gazdasági körülmények által indokoltatva további halasztást javasolja, nagy többséggel elfogadja főispán úr ö mlsza által megmásolhatatlanul kitűzött közgyűlésnek e hó 18-dikán megtartását.

66. Sipotár János atyámfia a következő indítványt teszi:

1. A folyó september 18-iki közgyűlést alkotó tagjainak a képviselői jogegyenlőség alapján indokolta a felséges királyi főkörmányszéki leirat „kellő szám és móddal” kitételeivel választassanak meg.

2. A jelenlegi megyei bizottmány miután a közelebbi közgyűlés határnapja kitűzetett f. hó 18-án tekintse működését befejezettnek s ezennel mondjon le; a közigazgatás folytonossága fűntartására fenmaradván a megyei tisztség.

A megyei bizottmány többsége az 1791. 12. és 1848. erdélyi országgyűlés 2-dik t.-cikk alapján, ez utóbbira azon analógiából indulya ki, hogy ha már az országgyűlés, hol törvényhozási és így legnagyobb joga gyakoroltatik a nép képviselőinek választási alapjál e törvényezik szentesített, mennyivel inkább alkalmazható a megyei képviselői bizottmány összealkotásánál, mely csakis administratív, és így mindenestre kevesebb jogok gyakorlata jogosított határozatul kimondja: az említett 1791. 12. t.-cikk szerinti jogosított, ugy az 1848. erdélyi 2-dik t.-cikk alapján a már megválasztott képviselők lehetnek csakis alkotó tagjai a közgyűlésnek, a jövő törvényhozás rendelkezése; fennhagyatva azonban a községeknek a jog, a választásnál nalan gyakorolhatott megzorító befolyás ellen jelentéseiket a mlsz b. főispán urnak a közgyűlésileg megtenni ki is alapos reclamatio esetében, új választást rendelend, egy-

szersmind a megválasztott képviselők kötelesek közgyűlésre megjelenés ekkor megbízó leveleket magokkal hozni.

Az indítvány második részére a megyei bizottmány a megyei képviselőket a bizottmányban tartva, a törvény és jogfolytonosságnak az állami lét fogalmánál fogva is kötelese fentartása tekintetéből a szentesített, és így kötelező törvény alapján határozatul kimondja: mikép e megyei bizottmány, míg a törvényesen kitűzött napon a közgyűlés össze nem gyűl, egy a törvényes értelmében új, állandó bizottmány összealkotására, le nem mondhat és le nem mond.

67. A főispán úr ö mlsza az ez évi sept. 9-re kitűzött törvénykezés végett összetulandó derékszék kiindulási pontjuk meghatározására felhívja e tanácskozó bizottmány figyelmét.

A megyei bizottmány a tárgyi fontosságához mért vitatkozás után az országbírói értekezlet munkáját ideiglenesen kiegészítő vezérletül elfogadva, a büntető ügyek körüli eljárásban, minthogy codexünk nem volt, a régi bírói gyakorlatot ajánlja a bírának kiindulási pontul, a magyar ügyek körüli törvényes eljárást pedig a bíróság józan belátására bizza.

68. Olvastatik a felséges kir. főkörmányszéknek e megye bizottmánya folyó év május 10-kén és követekző napjain tartott üléséről felterjesztett jegyzőkönyvre küldött leirata.

Ezen tisztelet főkörmányszéki leirat első pontjára vonatkozólag a megye bizottmánya meghagyja a jegyzőségnek, mikép tekintetbe véve egy az ápril 20-kán kinevezett s a megye helyiségére vonatkozó bizottmány beadott munkálatait a szükséges felterjesztést a felséges kir. főkörmányszéknek mielőbb tegye meg.

A leirat második pontját illetőleg miután főispán úr ö mlsza előadja: hogy belátva teljesen azon elutasíthatlan kényszerítését, miszerint a megye székhelyén részt, ha nem is folytonosan, de mindenestre huzamos ideig tartózkodó jegyzői kar, részint a folyvást már hivatászerűen jelen lenni kellett központi tisztek és szolgák fizetés nélkül kötelességüknek meg nem felelhetnek, a felséges kir. főkörmányszék által utalványozott s ki is vett 2000 forintból bárba a felséges királyi főkörmányszék az 1848 előtti fizetéshez mértten jelenben is azt határozza meg; de főispán úr ö mlsza a megyei bizottmány által a jelen viszonyok lelkiismeretes tekintetbe vételével megállított fizetésük kiadását a tett szolgálathoz arányosítva irtaknak a megyei bizottmány utolagis jóváhagyása mellett utalványozta.

E megye bizottmánya egyhangu határozatával főispán úr ö mlszának ez utalványozást garantírozás mellett nemcsak elfogadja, magáévá teszi, de egyzersmind a gyöngéd gondosságról köszönetét fejezi ki.

Ezzel kapcsolatban egyik alispán Felszegi Samu atyánkfa következő

69. indítványt teszi: hogy miután kivételes körülményei között hazai állapotainknak nyomai láthatók egy a közcsend és rend elleni anarchiára hajlások, mennyiben az alkérületben hegyi tolvajok háborgatják a békés polgárság nyugalmát, s ennél fogva csak morális erőre támaszkodással biztosan vezetni a közigazgatást nem lehetvén, a pandurok fenállása elutasíthatlan szükségé válván, a megyei bizottmány a felséges kir. főkörmányszék által utalványozott 8000 forintból utalványozza a pandurok fűntartására szükséges fizetést.

A megye bizottmánya ezen indítvány teljes elismerésével, midőn egyrészt főispán úr ö mlszát e megyei pandurok fizetése akkori elélegképpen utalványozására, mikor a felséges kir. főkörmányszék által utalványozott 8000 forint a kerületi pénztárnok atyánkának valóban ki is adatik, aképek kéri fel: hogy ha tán a felsőbb helyen el nem fogadtatnék, a megyei bizottmány a főispán úr ö mlszát ezen utalványozásáért garantírozza; másrészt utasítatik az alsó kerület: mikép e célra már megrendelt önkéntes adakozásnak pozitív eredményre juthatása körül minden erélyt, mely a felső kerületben örvendtes rendelet eredményben nyilatkozott fejtsen ki.

72. Olvastatik a felséges kir. főkörmányszéknek 106. 109. sz. alatti leiratait a direct és indirect adó begyűjtésére vonatkozólag.

A megye képviselő bizottmánya ragaszkodva ez ügybeni előbbi üléseiben tett határozataihoz semminemű alkotmányellenes adók felhajtásában segédkezet, közreműködést nem nyujthat.

Szász nemzeti gyűlés.

(Aug. 19-diki ülés.)

Napirenden voltak a következő tárgyak:

a) Terv az 1852 május 3-iki polgári perrendtartás módosítására.

b) A bizottság javaslata, hogy vételessé tanácskozás alá: hogyan lehetne a nemzeti gyűlés feloszlása után a törvénysszűnetet kikérteni?

c) A szász-sebesi követek javaslatai.

Az ülést elnöklő nemzeti ispán nyitotta meg, a ki a mult gyűlésről vitt jegyzőkönyv felolvasatása és hitelesítése után, a napirendre való áttérést ajánlja.

Előadó (Lassel): A mult gyűlésben megállapított tárgyalási mód szerint bátor lesznek először is felolvasni azon indítványokat, melyek a terv további kiegészítése tekintetéből irásban beadattak. Stebriger, előtűnik fekvő indítványa szerint, az önképiselet és felhatalmazás jogát a bíróságok előtt és jogügyekben a legszélesebb mértékben elismertetni ohajtaná.

Konrad: Ezen jobbitvány előttem oly veszélyesnek tetszik, hogy kénytelen vagyok felszólalni. Az érvényben levő (geltend,?) polgári perrendtartás szerint különben is minden elismert bírónak szabadságában áll, saját joggyében önmagát képviselni. Más személyek erre aligha képesek lesznek. Ezután egy ily indítvány elfogadása által csupán az éretnek el, hogy a zugírászatnak ajtó, sőt kapu nyitattának. Mert ez esetben minden paraszt, minden szabó és csizmadia elől s így fog szólni: én alkalmas vagyok saját pertügyemet igazítani, s a negírást végett holmi zugírásból fog folyamodni, gondolva, hogy így kevesebb költsége lesz, de meg nem fontolva, mily nagy veszélyeknek teszi ki oly módon nem érdekelt. Ezen jobbitvány elvetésére szavazok tehát.

Dr. Guist: Teljesen egyetértek előttem szóló urral. Mert ha az osztrák törvényhozás minden polgárisult államok törvényhozásával összbangzólag kimondotta, hogy írásbeli eljárásnál jogismeretekkel bíró ügyészek avatkozása szükséges, ennek követekző okai vannak: 1. Az államnak gondoskodnia kell, hogy az anyagi jog ne dobassék oda az alaki jog áldozatul. Az államnak gondoskodnia kell, hogy senki az ő anyagi jogát alaki hibák miatt el ne veszítse. 2. pont az, hogy egy jogismeretekkel bíró félnek illetékesítése által nemcsak az ő saját, hanem az ellenfél joga is kétségbehozatik. Mert az ráemnévze egyáltalában nem lehet közönyös, vajjon ugy folytatottat-e, hogy mindjárt első bíróságnál elláttatott és nem vagyok folytonosan kitéve annak, hogy az a második vagy harmadik bíróságnál alaki hiányok miatt leszállítsassék. 3. Ez magának az államnak is érdekében van, melynek oda kell törekednie, hogy azon szervezet, mely által az igazságszolgáltatást intézi, minél inkább egyszerűsítettessék. Ha azonban a bíró ideje a per tárgyalása által mértéken túl igénybe van véve, így több bíró alkalmazása fog szükségeltetni, hogy a kívánalmaknak megfelelőhessenek. Már ezekből is az államnak ösztönözve kell magát éreznie, hogy az írásbeli eljárásnál szervezetül csak azokat illetékesítse, a kik ügyvédek. — Egészen más eset van a szóbeli eljárásnál, a hol a bíró a feleknek kezére adhat, a hol törvénysszerűleg kötelezve van a jogismeretekkel nem bíró félt ügyében magyarázatokkal elősegíteni. Az írásbeli eljárásnál azonban egyáltalában nincs alkalma oktatni. Ennélfogva itt igen természetes föltétel, hogy minden, a mi irásban előfordul, valóban használható természetű, a törvénytazba igényeknek megfelelő legyen. Követekzőleg szükséges, hogy a pert oly egyének vezessék, a kik a jogorvoslast kereső fél irányában felelőssékké tétessenek, s a kikről föltéhetni, hogy az ehez szükséges ismeretekkel bírnak. Csatlakozom tehát előttem szóló ur indítványához, miszerint Stebriger indítványa elvetessék.

Miután meg Eitel, Schwarz, Gull és előadó, valamint az elnök is Steriger indítványa ellen szoltak, az túlnyomó szavazattöbbséggel elvetett.

Előadó: A második jobbitványt nagy-sinki követ és királybíró Eitel ur adta be a polgári perrendtartás 168. §-ához adandó pótlék iránt, miszerint a tanukihallgatásnál, különösen midőn az ügy az egyes bíróság előtt foly, ne követték a törvény által kiszabott forma, hanem az inkább öszlegesen (summarisch) tárgyalassék. En ezen javaslatot kívált a szóbeli eljárásnál és az egyes törvénytazok előtt tárgyalásnál igen célszerűnek tartom, minélfogva ajánlom annak elfogadását.

Schwarz: Azon jobbitvány egy szabályt foglal magába a vallott bíró magatartását illetőleg. Gyakorlatban mindazon könnybességek, melyek a felek jogának biztosításával a tanukihallgatásnál egyeztetetők, már régebben általánosak voltak és a törvény (a P. P. R. T. 168. §.) azoknak egyáltalában nem állja útját. Épp ezért részemről a közöttségben is e tekintetben részletes meghatározásoknak a tervezetbe való fölvételét föltétlegesen tartottam és még mindig ezen nézetben vagyok. Ellenindítványt teszek tehát, hogy az Eitel jobbitvány elvetessék.

Rövid vita után, melyben Konrad az Eitel féle jobbitvány mellett, Gull és Dr. Guist ellen nyilatkoztak, az 15 szavazattal 4 ellenében szintén — elvetett.

Előadó: Előtűnik van még egy harmadik jobbitvány is Wagner követ iránt, mely a végrehajtásra (executio) vonatkozik, s azon javaslatot foglalja magába, hogy a végrehajtástvivőnek egyszeri föllépésére a végrehajtást szenvedő ellen, a nélkül, hogy szükség lenne a bíróság részéről további intézkedéseket tenni, a végrehajtásnak minden fokozatai rendelkezessenek meg és foganatosíttassanak is.

Ezen indítvány tárgya a bizottság előtt is tanácskozás alá került, de a bizottság többsége ellene nyilatkozott. A mint a tervből kitetszik, a végrehajtást illető eljárásra nézve oly egyszerűsítésről van gondoskodva, hogy az ingatlan javaknál is zálogolás alkalmával egyzersmind a becsült és kért és megtenni lehet. Az ellen, hogy a többi végrehajtási lépésekkel egyszerre az elárverezés is megtörténjék, a vélemények főleg azért irányultak kedvezőtlenül, mivel ugy találtatott, hogy igen sok esetben a követelőnek kielégítése vezet, ha a követelt ellenében előbb a végrehajtásnak csak két első fok rendeltetik meg, s hogy tehát a végrehajtást szenvedő az utolsó lépés megtételéig fizetési kötelezettségét többnyire teljesíti, minélfogva jobb: a polgári perrendtartás határozományaiból alkalmazkodni.

Felhívom a gyűlés figyelmét arra, hogy ezen javaslatban két pont van, melyek tulajdonképen külön tárgyalandók és eldöntendők lennének. A javaslat egyik része oda megy ki, hogy a végrehajtás csak egyszer kérendő, s hogy azután minden intézkedés hivatalból tétessék meg, — a második meg, hogy az executio végrehajtásával megbízott bírósági organ minden végrehajtási lépéseket önállólal teljesíthessen és csak egy végűtdösítást tartozik tenni a végrehajtás executioról. Az első a polgári perrendtartás határozománya szerint is átvihető oly módon, hogy a végrehajtást folytatódónak egyszeri föllépésére minden végrehajtási fokozat véghezvitele engedményeztessék neki, hogy tehát egy bírósági személy rendelkezés ki a zálogolás és becsülés megtétele végett, s hogy végül, miután e felől a jelentés megtétele, a végrehajtási elárverezés intéztessék. Ellenben a másik oldala a Wagner-féle pót-indítványa, hogy t. i. a bírósági organ minden végrehajtási lépéseket önállólal intézhessen, oly változtatásokat vonna maga után, melyekkel szemben a tervezetnek több határozománya lehetlennek tűnik fel. Így p. o. a végrehajtásnál a községi eljárásságok közreműködésével egészen fel kéne hagyni sat.

Hogy a Wagner-féle jobbitványt elláthassuk, bátor volnék indítványozni, miszerint előbb arról tanácskozzunk: vajjon a végrehajtás csak egyszer engedményeztessék és aztán minden fokozaton hivatalból vezetessék e át? (Folytatjuk.)

Horvát országgyűlés.

A szept. 10-iki ülésben az Erdődy és Jankovich grófok által az országgyűlésből kilépett képviselők nevében a császár ö Felségehez felterjesztett s az országgyűléshez

válasz nélkül visszaérkezett igazolás felolvastatott. Abban a kilépés okai felhozatainak az alulírottak lojalitásukról biztosítást nyújtanak; az országgyűlés ellenpártját nagy del-szav irányával vádolják, azért az államra nézve veszélyesebbek mint alulírottak s pártjuk. (Nagy izgatottság s harag a gyűlésben.) Többen a kilépést, de ismét visszatért képviselők közül azt nyilatkozták, hogy ez iratról mitsem tudtak s arra felhatalmazást sem adtak; határozattá lön ez igazolási iratnak hírlapok útján közvétele s a császárhoz intézendő azon kérelem, hogy Erdődy és Jankovich főispánok hivatalaikról felmentessenek.

Bécs, szept. 8. Ma délután 2 órakor fogadta Császár Ő Felsége a követek házának felirati küldöttségét. Ő Felsége Hein elnök beszédre következőleg válaszolt:

„A követek házának most hallott nyilatkozata megerősít engem azon örvendetes meggyőződésben, hogy a ház engem nem csak megértett, hanem híven az alkotmányhoz, jóakaratu nézeteimet osztja. A ház egyetért a törvény autonómiáról, a természetes egységben létező tartományokra vonatkozólag táplált elveimmel; de más részről helyesen fogta azt is, hogy ezen autonómia, egy föltételhez, a közös köteleességeknek teljesítéséhez vagyont kötvé. Ezen elvek alkalmazása azokra, kik azt félreértik, vagy figyelembe nem veszik, mindenesetre szükséges, de reményem, hogy az lehető szűk korlátok közé hagyja magát szoríttatni, és a siker igazságának győző hatalmát napvilágra hozandja. A házának javára és követeknek becsületére válik azon előadás, melylyel az alkotmány szilárd alapiján, és a testvéri érzelmet békítő befolyása alatt, mely a házat lelkesíti, köteleességeiket teljesíteni elhatározzák, és azon bizalomteljes nyíltság, melylyel ezt kifejezik.

„Köszönöm a házának lojalitása és hazafisága ezen nyilatkozatát, és a házhoz császári kegyelem és hajlandóságomban továbbra is megmaradok.”

KÜLÖNFÉLÉK.

Csütörtök, e hó 12-ike, a vészharangok csaknem szakadatlan zúgása közt folyt le városunkban. Három helyett volt tűzveszély. Dél előtt a majorok közti külvárosrészben, különféle takarmány égett el. Délután 3 óra tájt az ugynevezett Topler-fogadó melletti katonai istálló gyuladván ki, a nagy szél által elesztett tűz, a nagy emeletet fogadott, a hozzátartozó földszinti házsal, istállókkal, színekkel, s a báró Bánffy Dániel ur szomszédos majorjának mellék épületeit elhamvasztotta, a tűz e helyeni tovább terjedése a nevezett majorbani lakház lerombolása által gátolhatóvá nem. Ugyanazon egy időben az említett tűzveszély helyétől 4—500 öl távolságra fekvő külső Farkas-utczában is tűz támadt, némelyek szerint pedig kenyérsütés körüli vigyázatlanság következtében, s elégett kilenc ház, búzaasztal és különféle takarmány, sőt egy gyermek-élet is áldozatul esett. Mondanunk is felesleges, hogy a pusztító elem tovább terjedését, a folyvást tartott nagy szél ellenében, csak a városi rendőrhatalom közvetlen vezetése alatt, az elemek dühével szembeálló bátorság s életkockázatát nem egy példájával gazdag erőfeszítésnek sikerülhetett megakadályozni. Azonban két szerény észrevételünk van e csapás ötletről. Első: hogy vízvezetékünk emeletes házak fedeleire nézve haszonvethetetlenek bizonyultak be. A második: hogy amíg a jelen tüzesetek keletkezését, az eddigi vélemények szerint legfeljebb büntő vigyázatlanságnak tulajdonítják, annyira áll, hogy a lejárt statárium tartama alatt egyetlen egyszer sem kellett városunkban a vészharangot megkondítani.

A délutáni égés alatti közreműködést idején egy magát szathmármegyei lakosnak mondó fiatal izraelita polgártárs hasznosítani akarván, a szentfereczkei ó-vári templomába, a vészharangozás végett kinyitott ajtón belépődött, s misemondó ruhák s az oltár különféle értékes ékszereiből egy egész tarisznyával felpakolt. Egy polgártársunk szemessége következtében azonban, a mint éppen kifelé inalt volna a városból, hurokra került, s hogy a népdíj martalékává nem lett, csak annak köszönheti, hogy a közfegyelm az általános rémület által más irányban volt igénybe véve.

A budai magyar népszínház bámulandó gyorsasággal elkészült. Folyó hó 14-én lesz megnyitási ünnepélye a következő renddel. Első szakasz: az első függöny leplezése, mi alatt a szatórtat éneklő az egész személyzet. 1. A magyar színészet második megjelenése Budán, s a népszínház történeti vázlata, felolvassa Molnár szin-igazgató. 2. Budaváros által kiadott színházi oklevél felolvasása. 3. Prologus Jókaytól. Második szakasz. 1. Hunyadi László nyitánya. 2. Megnyitási induló szerzetes s ez alkalommal előadja a saját igazgatása alatti zenekarral Dubez. 3. Nyitány Szigligeti „II. Rákóczi Ferencz fogsága” című drámájához írta Kéler s ez alkalommal először adja elő Dubez és Kéler zenekara. 4. Vasmegeyi csárda, lejtik a szőlősnővérek. Harmadik szakasz: népjelenetek, népdalok, karénekek és néptáncok. Zárókérd: a nemzet ébredése, Kázinyczy Apotheosisa allegorai változással.

Csanád, Zala, Somogy, és Gömörmegyék bizottmányai az országgyűlés minden végzését, jelesen a feloszlás elleni óvását nagy lelkesedéssel és egyhangulag magukévá tették.

Sopronmegye mindazon tisztviselői, kik csak anyagi körülményeiknél fogva tehetik, kinyilatkoztatták, hogy a haza jelen nehéz napjaiban a megyét fizetés nélkül fogják szolgálni.

A fiumei vádlottak peréről többi közt ezeket írják a „M. Sajtó”-nak. Vádolva vannak nyolezan, névszerint: Antonio Wallusching, Carlo Huber, Marziale Malle, Noberto Malle, Eugenio Cosulich, Faustino Zanon, Giov. Cattalinich és Pietro Sicherle azzal, hogy június 13-án, midőn a hatóságok intézkedései igazságok következtében meghíusítottak, e tényből ünnepélyt csináltak, a boltokat bezáratták, s általán véve a népet a kormány és Horvátország elleni demonstrációkra vezérelték. A tárgyalás e hó 4-dikén nyílt ajtóknál kezdődött. A vádlottak magyar diszruhába voltak öltözve, óralánczaikon halál-főt, mellükön vagy kalpagjaikon pedig az ország cimerét viselték „1848”

felirattal. Wallusching stúve mellett egy akkora kastóllal, hogy Pesten megállnak. Midőn az elnök Walluschingot, mint legsúlyosabban vádoltat faggatni kezdé, hogy a magyarok iránt mutatott rokonszenve csak olasz forradalmi érzelmeinek köpenye, a vádlott e gyanúsítást egyenesen visszatámasztá s beszélni kezdett a lovagias magyar nemzetről, közös hazánkról, annak közös szent ügyéről stb. A mely érdekeltséggel figyelő hallgatóság erre, tovább nem tartoztatván magát, helyeslést nyilvánítt. Az elnöknek sem kellett több, a vádlottól rögtön elvonta a szót, s a hallgatóságnak, „mely már nemcsak az utczákon, de a törvény személyében demonstrálni merészkedik” parancsolá, hogy a tereméből azonnal kitakarodjék. Így az eljárás zárt ajtóknál lön folytatva és bevégezve. Az államtügyész Walluschingra 3, Zanonra 1 havi fogságot kért, a többi fölmentendőnek véleményezte. Az ítélet még nem volt tudva.

Párisban ismét fölmerült az Árpádbáz ki nem bálása feletti vitakérdés. Közlebről ily című röpirat jelent meg: „Le fils d'Árpád”, melynek szerzője Germain Sarraut azt mutogatja, hogy a Croi, Croy vagy Crouy nemzetségben egyenes leszármazású főurkösei élnek Árpádnak és szent Istvánnak.

Az olaszországi magyar legio, állítólag mivel megunta a rablók elleni folytonos alkalmaztatását, 18 községbe osztottat szét. Az 1200 főnyi csapatból 240 ember van Calabriában, a többi Avellino és Salerno között. Nocerában csak a törzs marad.

Hévesmegyében már lelküldötték a feloszlási rendeletet, mely a megye folyó hó 12-iki gyűlésében fog feloszlástani.

A „P. N.”-nak írják Bécsből, hogy Wieden példáját, a Smolkához intézett bizalmiszavazatban Bécsnek több választó kerületei is követni fogják. Sőt Linzben, Prágában és Salzburgban is készülnek Smolka-adesselek.

Az „I. T.” szerint az erdélyi országgyűlést, ha kilönös akadályok nem jönnek közbe, october 20-ra szándékoznak egybeílni.

A magyar országgyűlés feloszlására vonatkozó reichsrathi közlemény a birodalomban divatozó minden nyelven mintegy 250 ezer példányban nyomtatott ki, melyeknek kiadási költsége körülbelül 30 ezer forintra mehet.

Az „Alf. L.” szerint híresztelik, hogy a hercegovinai felkelők egyesülve a többi keleti elégtelten fajokkal, Klápkát kínálnák meg a fővezérséggel.

A „I. T.” írja a „Vind” után, hogy a m. ndvari kancellária egy ő felségének teendő előterjesztésen dolgozik az országgyűlés egybeílvására nézve. Mint hiszik a magyarországi és erdélyi országgyűlések rövid időközökben össze fogna ílvatni.

A temesmegyei esákovári es. k. adóhivatal, mint a „M. Sajtó”-ban olvassuk, körlevélben tudósítja az uradalmakat, hogy miután a császár a megye által tett házidókirovást megsemmisítette, ha a megyei hatóság e miatt szorintni fogná, csak forduljanak a temesvári Finanz Directiohoz, ez segíteni fog rajtok.

A „Vaterland” szerint a Magyarországon, Erdélyben és a „háromegy” királyságban diaponibilissé lett hivatalnokok száma 4000—5000; évi járandóságuk 4—4½ millió. Ő felsége ennél fogva azt méltóztatott rendelni, hogy ezen hivatalnokok, a különben is oly nagyon igénybe vett államkincstár terheinek könnyítése végett, mielőbb, még a jelenleg ideiglenes működésben levők rovására is, alkalmaztasanak; utóbbi esetben az ideiglenesek egy évi fizetéssel léven elbocsátandók.

Comoi tudósítások szerint gr. Teleki Sándor ezredes már teljesen felülült s Sz. István napja megünnepelésében a magyar legioval ő is részt vett.

A birod. tanács alsóházának azon bizottmánya, mely a személyes szabadságról szóló törvényjavaslat elkészítésére volt kiküldve, ezen elveket állította fel: 1) Mindenkinek személyes szabadsága a nyilvános hatalom támadásai ellen a törvény oltalma alá van helyezve. 2) Senkit az illetékes bíróság kiadott és indokolt parancsa nélkül elfogni nem szabad, mely parancs a foglynak azonnal vagy legalább 24 óra alatt kézbesítendő. 3) A rendőri hatóság által történő befogatás csak a törvényben kimondott esetekben történhetik meg. — E hatóság azonban 24 óra alatt vagy szabadon bocsátja a foglyot, vagy illetékes bíróság szolgálatára át. 4) A belbelső rendszabály mind örökre elbírálhatók. — A kintassítás csak a törvény által előre látott esetekben rendelhető el. 5) A vizsgálat szabad lábón a vádlott által letendő biztosíték mellett megengedhető, a biztosíték nagysága a vádlott vagyonra és a büntény minősége által határozottatik meg. A biztosíték mellett vizsgálat szabad lábón csak akkor van kizárva, ha erős gyanu van oly büntényre, melyre a törvény 5 évnél hosszabb börtönt határoz.

Félreértések, melyek a valódi honfi kebelt sebzik elkerülése tekintetéből, a küküllőmegyei aug. 5-én s következő napjain tartott bizottmányi gyűlésről a „Kolozsvári Közlönyben” megjelent tudósításra vonatkozólag sietünk kinyilatkoztatni, miszerint az azon tudósításban említett B. A. ur által a románok ellen mondott beszédével, nem lehetett ezélni a kedélyeket felizgatni. Erre nézve kezeskedik nekünk B. A. ur hazafisága, melynek — a szomorú 12 év alatti politikai fogságának ideje alatt — egy tántoríthatlan jellemének, vértanuboz illő resignatioval hordozott szenvedéseivel félre ismerhetlen jeleit adta.

Ezen nyilatkozattal tartozunk az igazságnak s sietünk közöz tenni azért is, hogy a napjainkban annyira divatozó gyanúsítgatásoknak, legalább e részben vége szakasztassék. Dicső Sz. Márton, aug. 29-én, 1861.

A czukorgár részvényeseihez. Az utolsó osztaléki kules megátározása, a társulat activ és passiv állásának constatirozása s a társulat feloszlása felőli intézkedés végett a részvényeseknek utolsó előtti közgyűlése lesz e folyó év és september hó 16-dikán u. m. a jövő hétfőn délután 4 órakor pontban a városi községi gyűlésteremben; mire a tisztelt részvényesek előre figyelmeztetnek. Kolozsvárt, sept. 13-án, 1861.

A liquidáló bizottság.

POLITIKAI HIREK.

A „Globe”, mely még az utóbbi időben igen szívtott az osztrák kormányhoz, most nincs meglegedve vele. Ezt írja ugyanis:

„A fölirat, mely csakugyan bizalmi szavazat a miniszteriumnak, nem fogadtatott el heves vita és erős ellenzék nélkül. Sokat mondtak el himzsetlenül s legalább valóságos vita volt. Az ellenzék Smolka és Clam Martinitz gróf beszédében nyilatkozott. Sajnos, hogy a lengyelek a szavazástól tartózkodtak. A nem szavazó ellenzék mindig győngy marad s azon körülmény, hogy nem szavaz, bizonyítja, miszerint a valódi alkotmányosság elemeit még tanulmányoznia kell. Saját történetünkben vannak példák eme tartózkodási elvre, de, noha nagy emberek használták, a valódi alkotmányos tekintély soha sem hagyhatja jóvá azt. Az ellenzéknek, bármily gyenge legyen, a küzdőteről lelépnie soha sem szabad, hol olvkérdésről van szó. A felirat elfogadását kétségkívül Schmerling beszéde eredményezte, Ausztria nem Magyarországgal vitáz, hanem ellene, és Schmerling lovag a Reichsrathban felel Deáknak. Ez nem azon alkotmányos eljárás, melyet az angol miniszterek követtek, midőn e birodalom minden képviselőjét egy parlamentbe hozni ügykeztek. Volt a brit alsóházban irlandi Smolka az unió előtt; de az uniót nem parancsolták Irlandra, hanem Dublinban szentesítették, hol a parlament kármentesítés mellett politikai kimúlásában megegyezett. — Fontos tény maradt mégis, hogy egy osztrák miniszter annyira lebecsült, miszerint egy gyűlést elött politikai és jogi kérdéseket fejtegetessen. A Magyarországgal vitára a miniszter beszédének természetesen semmi befolyása. Schmerling ur reichsrathi beszéde által bizalmi szavazatot erőszakolt ki magának, megvitte a miniszteriumnak és búzke volt rá; de ez nem tartóztatta a magyar megyéket, hogy Deák tiltakozását magukévá tegyék a pesti országgyűlés törvénytelen feloszlását illetőleg. A pesti és bécsi tervek közt nagy az ellentét. Nincsen közös tér, melyen találkozhatnak. Magát a pragmatika sanctiót, melyre mindkét fél hivatkozik, külföldi közleg magyarázzák. Uj nincsen a vitában. Az osztrák kormány nem először vizsgálódik a magyarokkal. E kormány soha sem tanusított tapintatot, észt, igazságszeretet vitáiban, s valahányszor ideiglenesen győzött, mindig a leggonoszabb eszközök segélyével tevő. Majd megválnak, nem csak, lehet-e u babért aratni, de az is, vajjon a Bécsben készült új kormányelv elég erős lesz-e, hogy diadalt arasson, mely a kormányt azon megérdemelt közkarhoztatásnak tegye ki, mely absolutista elődei joggal érte?”

Az „Opinion Nationale” a „Német nemzetiségi egyelet és Ausztria” című cikkben fejtegeti, hogy a németegységnek leghalálosabb ellene egyedül Ausztria, melyet mindenekelőtt leküzdni s láb alól eltakarítani kell. „Valameddig a Habsburgok birodalma, ezen ágyúkkal vértézett Babel-torony egész alapjában meg nem rendítettik, a németegység csak Tantalus gyümölcse és víze lesz, melyet Németország nem fog élvezhetni. Az osztrák kormány Németország ellenében erőszakkal is régi hintázó politikáját követendi, benn t. i. a birodalom egyesítésére tör, Németországon pedig a szétdarabolást munkálja, hogy Poroszország befolyását gyön-gítse. A mi pedig Schmerling ugynevezett alkotmányos rendszert illeti, ez által csak a népeken akar urkódni a nép akaratának ürügye alatt, melyet a birodalmi tanács fogna kizsákmányolni. Az octroyt azonban a nép nagy része, magyarok, horvátok stb. nem fogadván el, a kormánynak nem marad egyéb hátra, mint előbbi absolut rendszeréhez folyamodni.” — Ez tehát az osztrák politika külföldi felfogás szerint is. Vannak kell lenni annak, a ki e politika tödvélen irányát be nem látja, s csak legkisebb hajlamot érez, nemzetét annak uszályhordozójának odadobni.

A „Patrie” szintén meg van győződve, hogy az osztrák birodalmi tanács nemzeti politika követése helyett, a kormány érdekeinek s akaratának szolgálója, s hogy kététes törvényessége fátyla alatt a szinleg megszűntetett, de valóságban fenálló előbbi kormányrendszert akarja. Melyik felvilágosodott és a szabadság valódi érzetétől áthatott nemzet az tehát, mely ama bűdöbe kívánczozhatik, a melyből soha többé becsülettel nem menekülhetni.

A „Patrie” szerint Napoleon császár oct. 2-kán fog összehatalalkozni Compiegneben a porosz királlyal.

Kuza fejedelem küldöttei m. hó 25-ken tisztelegtek az új zultán, Abdül Azis előtt, s ha igaz a mit a hírlapok közölnek e jelenet igen mulatságos volt. Az egyiptomi pasa pedig aug. 30-dikán érkezett Konstantinápolyba azon pompás páncélos fregátón, melyet souverainjének ajándékbá hozott. Said pasa 26 rendjellel disztve jelent meg Abdül Azis előtt, ki őt nagy kitüntetéssel fogadta.

A hollandiai parlament sept. 3-kán báró Heemstra belügyminiszternek egy rövid beszédével berekesztetett.

Kezdi rebesgetni, hogy Belgium és Hollandia egyesítésének valóslása nem messze van, mi által Franciaország ellen hatalmas védbástya támadna.

A pápai hadsereg jelenlegi létszáma 8000, s Kanzler és Zappi tábornokok parancsnoksága alatt áll.

A „Moniteur” jelenti, hogy miután az angol és francia követek Mexicóban a nemzetközi jogot sértő cselekvények ellen hiában tiltakoztak, most Juarezszel minden diplomatiai összeköttetés megszakadt.

A nápolyi kikötőben gongyonyozó több angol hadihajó a Garibaldi tiszteletére sept. 7-ken rendezett ünnepélyben részt venni készült.

Folyó hó 5-kéről kelt nápolyi strgönyök szerint Mundy angol tengernagy három sorhajóval s ugyanannyi fregattal az ottani kikötőbe érkezett.

Schvájcz hivatalosan elismerni készül az olasz királyságot.

Az angol hajóhad legközelebb ismét új gyakorlatok végett elevezett a nápolyi kikötőből.

Párisban általános a nézet, hogy Napoleon császár tavaszig minden összehittkűzést kikertülni akar, s addig a francia csapatok is Rómában maradnak.

Benedetti kijelenté a turini miniszteriumnak a francia császár rosztalását Ricasoli körjegyzéke miatt.

Roebuck, a sheffieldi osztrákérmű pohárkő-

szöntések böse, a késmivesek évfordulati lakomáján ismét szót emelt, hogy magát tisztára mossa az angol hírlapokban nyilatkozó közvélemény előtt, mely őt oly kénytelenül meglecselezte.

— A new-yorki és bostoni bankárok egy küldöttsége jelent meg Washingtonban azon kérelemmel, hogy a háboru folytatassék.

— Garibaldi, párisi bírek szerint, elfogadta a Lincoln amerikai serge feletti parancsnokságot.

Ujabb. A birodalmi tanács követek házának sept. 11-ki ülésében tartatott az első szláv beszéd. Ljubissa indítványozta, hogy a községi tör-

vényt mindaddig nem kell Dalmátországra kiterjeszteni, míg Horvátországgal viszonya szabályozva nincs. Dalmátországnak más követe ezen indítvány ellen német nyelven szólott.

— A „Presse“ szerint az erdélyi ügy eldöntése végre e hó 9-én megtörtént. Az államminiszter az erd. udv. kancellárral egy compromissumban egyeztek meg, mihez képest az erdélyi országgyűlésnek Szébenbe leendő egybehívása még e hét folytán várható. A ministerium ezután következik a Horvátországyűlésre fogná ez által felhívott figyelmét fordítani.

— Aradról távirják e hó 11-ről, miszerint a városi képviselő testület az országgyűlés óvását egyhangul elfogadta. Egyszersmind feloszlátása esetére felelőssé tette a hivatalnokokat minden kiadások és határozatokért.

— A fiumei vádlottak ügyében folyó hó 9-én meghozott az ítélet. Mind a nyolczat fölmentették.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

H I R D E T E S E K.

HIVATALOS.

1946. eln. 1861.

Hirdetmény.

A régibb államadósságnak az 1818. márczius 21-dikén és 1859. december 23-án kelt legfelsőbb nyiltparancsok értelmében folyó hó 2-án történt 341-dik és 342-ik kisorsolása alkalmával a 259. és 360. számú sorozatok húztak ki.

A 259. számú sorozat magában foglal magyar udvari kamarai kötelezvényeket és legfelsőbb adósságleveleket különböző kamattal; a magyar udvari kamarai kötelezvényeket 1142. számtól 2054. számig bezárólag teljes tökéösszeggel, a legfelsőbb adósságlevelek közül az 1-ső számú a tökéösszeg felével, összesen tehát 1,171,660. frt 21 $\frac{1}{2}$ krnyi tökéösszeggel, és a leszállított kamattal szerint 24,762 frt 17 $\frac{1}{2}$ kr. kamattal.

A 360. számú sorozat 1769-beli szeptember 27-diki ülésből kelt morvaországi rendi kötelezvényeket foglal magába. 4 $\frac{1}{2}$ eredeti kamattal, még pedig a 11491. és 12695. számúakata a tökéösszeg felével, a 12702-től 12796. számig bezárólag az egész tökéösszeggel, összesen 1,294,175 frt. 40 $\frac{1}{2}$ krnyi tökéösszeggel és a leszállított kamattal szerint 25883 frt 30 kr kamattal.

E kötelezvények az 1818. márczius 21-dikén kelt legfelsőbb nyiltparancs határozatai értelmében felemeltek eredeti kamattal, és a mennyiben e kamattal pengőpénzben 5 $\frac{1}{2}$ -ot elér a pénzügyminiszterium 1858. október 26-kán 5286. szám alatt kelt hirdetményében (B. T. L. 190. sz.) közzé tett átváltoztatási mérték szerint kiváltanak osztrák értékre szóló 5 $\frac{1}{2}$ -os államkötelezvényekkel.

Azon kötelezvényekért, a melyek a kisorsolás által az eredeti, de 5 $\frac{1}{2}$ -ot el nem érő kamatozáshoz jutottak, az említett hirdetménybe foglalt határozatok értelmében a felek kívánatára osztrák értékre szóló 5 $\frac{1}{2}$ -os kötelezvények adatkai ki.

Kolozsvárt, szeptember 10-dikén 1861. A k. főkörmányszék elnöksége.

6907. —1861

Hirdetés.

Miután a keleti marhavész a szász székekben még mindég púszítólag uralkodik, szükségesnek látta a kir. főkörmányszék az Erzsébetvárosban f. hó 21-én, s a Szászvárosban következő mindszentbava 2-dik és 3-dik napján tartandó országos baromvásárokat betiltani —

Mi is ezennel közhírré tételik.

Az erdélyi nagyfejedelemségbeli királyi főkörmányszéknek, Kolozsvárt 1861 év Szt. Mihály hó 9-én tartott üléséből.

1356. 1861.

Haszonbéri hirdetmény.

Tordaváros községe a pálinkaárulás jogát folyó 1861. évi október hó 1-ső napjától kezdve, 1862-dik évi sept. hó utó napjáig terjedő egy évre ujabb haszonbérbe adni határozván, köz árverés fog tartatni folyó sept. 16-án délelőtt 8 órakor, a város tanácsai termében. — Felkeltési ár 12000 frt. o. é. Bántapénz ennek 10-de 1200 frt. o. é. A több részletes feltételek addig is meg tudhatók a Tanácsnál.

3114 sz.

Pályázat.

A borszéki cs. k. posta kiadói állomás betöltésére.

Ezen. szolgálati szerződés mellett betöltendő állomás illetékei a fürdő-szak és a borszéki postaexpeditio hivatalos működése folyamatjára, mely minden évben június 1-től szeptember végéig tart, havonként 10 frt 50 kr, a postakezelő ellenben köteles 200 frt biztosítékot vagy készpénzben vagy 5 $\frac{1}{2}$ -os államkötelezvényekben letenni. A pályázni kívánók tehát kérvényeiket a posta-szolgálathoz szükséges előképzettség, jelenlegi foglalkozásuk, jó magaviseletük és a hazai ügyeknek tudása iránti bizonyítékkal felszerelve, folyó évi október hó 15-éig az alölirt cs. k. postaigazgatóságához intézve beküldeni el ne mulasszák.

Az erdélyi cs. k. postaigazgatóságtól.

N.-Szében, szeptember 4-én 1861.

Sz. 6950. 1861.

Hirdetvény.

A hazai cs. kir. főhadvezérségnek f. hó 4-ről 964. szám alatt e kir. főkörmányszékhez tett hivatalos átirata szerint, a Dunafejedelemségeknek Galacz és Braila vidékein a marhavész nyavalya nagy mérvben kiütvén, ugyanezért a volt cs. kir. helytartóságnak f. évi Boldogasszony 14-ről 24708-2672 szám alatt kelt rendeletével. a szarvasmarhákra nézve 5 napra leszállított veszteségidő — Oláhország felé — ideiglenesen újból 10 napra emeltetett fel. Mi is ezennel közhírré tételik. — Kolozsvárt, Szentmihály 9-kén, 1861.

Sz. 6988. 1861.

Hirdetvény.

A hazai cs. kir. főhadvezérségnek f. hó 6-ről 975. szám alatt kelt irata szerint a Moldva-fejedelemségnek Foksány vidékén a marhavész nyavalya kiütvén; ugyanezért a szarvasmarhákra nézve fenállott 10 napi veszteségidő — Moldova felé — 20 napra emeltetett fel. Mi is ezennel közhírré tételik. — Kolozsvárt, Szentmihály 10-én, 1861.

Sz. 1507. 1861.

A sz. udvarhelyi cs. kir. urbéri törvényszék által cs.-sz.-m. lősi földbirtokos Incze Domokosnak tudat adatik, hogy Incze Elek mint Cs. Delnén 34 ház szám alatti belső telek és járulékal zálogbirtokosa csik-delnei Kopacz Ferencz és Kopacz József ellen az azon birtokon fekvő szolgálatoknak a megváltásig való tovább tételé és a hátralékoknak megfizetésére 1861 január 17-én 124 szám alatt panaszt emelt és az 1861 június 4-én tartott tárgyalásán a felperes kért: miszerint Incze Domokos mint a per tárgyjának tulajdonosa ezen perrel törvényes köröztetés útján értesítettnek, és nékie, mivel holléte nem tudatik, az ő költségére és veszélyére egy gondnok nevezetnek ki.

Ezen panasz tárgyalására a határidő ezen törvényszéknél az 1861-ik év október 14-én reggeli 11 órára tűzött ki, és Incze Domokos képviselésére az ő veszélyére és költségére széki udvarhelyi ügyvéd Sándor Ignác gondnokul nevezetett ki. Ez Incze Domokos urnak azon fenytéssel adatik tudtára, hogy ő vagy a kinevezett gondnokot az ő célarányos helyettesítéséről értesíteni, vagy ezen törvényszéknél egy mászakértőt megnevezni el ne mulassza, különben annak elmulasztása esetében minden rossz következtetést magának tulajdonithatna.

A cs. kir. urbéri törvényszéktől

Sz. Udvarhelyt, 1861 Augustus 17-én.

NEM HIVATALOS.

(269)

Üzlet-társaimmal van szerencsém tudatni, hogy két hónapi távollét után a gräfenbergi fürdőből hazajövé, ezután minden üzletemet érdeklő megrendelések és levelezések Kolozsvárra egyenesen hozzám intézendők.

Kolozsvárt, sept. 7-én, 1861.

Biasini Domokos.

(275)

Jószág kerestetik.

mintegy 150—200 hold kiterjedésű, Kolozsvárhoz 1—5 órányi távolságra, a szükséges gazdasági épületekkel ellátva. Bővebb tudomást vehetni kolozsvári kereskedő Kovács J. János urnál.

(84)

19/9 1861

(7—7)

A vegy-gyógyszerészeti elvek alapján leggondosabb és biztosabban készített

GYÓGYSZERES SZAPPANOK,

melyek sokszerű tudomány s vizsgálatok s gyakorlati használatok öröndetes eredményei által jóknak bizonyultak be, következő tizenkét különböző nemei teljes biztossággal ajánlat hatnak szintugy az orvos uraknak, valamint a segélyt igénylő közönségnek:

darabja utasítással együtt o. é. kr.	darabja utasítással együtt o. é. kr.
Hamiblag-szappan görv. bajnál 55	Kátrány-szappan , bőrhámladéknál 35
Irla-szappan , idült bőrbajoknál 35	Halmájzsir-szappan , aszkórnál 35
Terpentin-szappan , benuásoknál 35	Epe-szappan , bőrtisztít'anságonál 35
Benzoe-szappan , bőrkeményeségnél 40	Kén-szappan , bőrkütegeknél 35
Kámfor-szappan , csuszó bajoknál 35	Rozmarin-szappan , erősítőmosdáshoz 35
Kaniblag-szappan , elvültkütegeknél 45	Könlegeg-szappan keményedésnél 35

Az ezen szappanokhoz mellékelt utasításokban elő vannak adva azon külömlőző módok, melyek szerint ezen gyógyszerek legcélszerűbben használatnak, valamint azon különféleség is, melyben a gyakorlatilag helyesnek talált szappanforma által rég bebizonyult hatásuk fokozatával értékök neveltetik: mert a szappanforma az, mi nemcsak a szenvedőnek a külső szerek használatát könnyebbiti, hanem az orvosnak is az ily szerek hatályosb s általánosb alkalmazását lehetővé teszi.

A gyógyszeres szappanok csak 2 $\frac{1}{4}$ obon nehézségű darabokban adatkai el s hivatalosan letett függvények mindkét végükön pecséttel vannak ellátva.

Egyedüli raktár

Kolozsvárt: **WOLFF J. és KHUDY J. gyógyszer. uraknál.**

STEIN JÁNOS könyvtárusnál Kolozsvárt kapható: Uti emlékezetek Amerikából.

Irta **Rosti Pál.** 2 színezett képpel, 13 kömetzvényenyl, 2 aczéla metszett tájképpel és 25 fametszvényenyl.
1 kötet. Ára füzve 20 frt, díszkötésben 24 frt o. ért.

pogány magyarok vallása.

Irta Kállay Ferencz. A Kisfaludy-társaság által 50 arannyal jutalmazott mitológiai pályamű. 1 köt. Ára 3 frt.

Népszerű népgazdaságtan.

A művelt rendek szükségéhez alkalmazva.
Magyar hölgyek díjával az Akademia által jutalmazott pályamunka.
Irta Karvasi Ágoston. 1 kötet. Ára 2 forint o. é.

Arany kincstár, ezer titkos szerrel a közjólét előmozdítására és iparüzlet lendítésére. Kiadta Beyse J.
Ára 1 frt 40 kr.

Erdélyhoni jogtudomány, írta Dózsa Elek jogtudor. Első könyv: **Erdélyhoni közjogtan**. Második könyv: **Magyar magán-jogtan**. Harmadik könyv: **Magyar pertan**. A három kötet ára 6 frt o. é.

Egyetemes természet vagy Észjog elemei, t. Viraszil Antal eredeti latin munkája után, magyarul előadva Márk József által. Ára 3 frt.

Törvénytudományi műszotár, közrebocsátja a magyar tudós társaság; második bővített kiadás, 2 frt o. é.

(Kovács Pál.) **A magyarhoni törvényhozás történeti vázlata**.

Törvény-tárunk és pót-gyűjtemények nyomán, Árpád korától fogva mostanig, évsor s a nevezetesebb pontok szerint készítve, és egy törvénykönyvi szótárral felvilágosítva. Ára 1 frt 60 kr.

(Jean Charles) **II-dik Napoleon**, történeti regény 2 részben, ára 1 frt.
(Thali Kálmán) **Székelj kürt**, költemények, ára kötve 2 frt.